

Slovenski dom

Štev. 120

V Ljubljani, torek 27. maja 1941

Leto VI

Izključno zastopstvo za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
l'Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.Unica rappresentante per le inserzioni dal Regno d'Italia e dall'estero è
l'Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uspešen napad na angleški prevoz v Tobruku

Stirje parniki uničeni, ena križarka poškodovana

Italijansko vojno poročilo št. 355.
Rim, 26. maja. Uradno poročilo št. 355 pravi:
Severna Afrika: Med delovanjem patrol smo na bojišču pri Tobruku zaplenili avtomatično orožje in protitankovsko orožje. Italijanska in nemška letala so v strmoglavskih poletih bombardirala sovražne ladje v pristanišču Tobruku. Potopila so štiri parnike s skupno 11.000 tonami. Ena križarka je bila zadeta in hudo poškodovana. Italijanski oddelki bombnikov so bombardirali in s strojnimi topovi večkrat zaporedoma vojaške cilje na otoku Krete.

Vzhodna Afrika: V pokrajinah Galla in Sidamo so se naše čete zmagovito borile na levi obali reke Omo.

Berlin, 27. maja. s. Iz pristojnega vira poročajo v zvezi z izgubami, ki sta jih letalsko orožje Italije in Nemčije ter italijanska vojna mornarica prizadela angleškemu brodomu v Sredozemlju, poročajo iz pristojnega vira, da je Anglija, kakor kažejo uradna poročila nemškega vrhovnega poveljstva, od začetka vojne do zdaj izgubila skupaj 29 križark od celotnega števila 62, kakor jih je imela.

Tanger, 27. maja. s. Potniki iz Gibraltarja poročajo, da so zadnji polomi angleške mornarice močno omajali moralno posadke v Gibraltarju. Z letalonosilke »Furious« ter z rušilca »Fearless«, so izkrcali številne ranjence, med njimi mnogo častnikov. Eden izmed njih je povedal, da je treba Sredozemlje smatrati zdaj kot izgubljeno za Anglijo, zakaj brodom se ne bo moglo nič več upirati vedno hujšim in vedno točnejšim akeijam letalcev Italije in Nemčije. Najbolj nevarno orožje je letalski torpedo, pred katerim se vojna ladja pred združenimi napadi le težko reši.

Il Duce ha donato a Lubiana un autotreno sanitario

Secondo la disposizione del Duce l'autotreno sanitario rimarrà a Lubiana. Quando l'Ecc. l'Alto Commissario fu recentemente ricevuto dal Duce, espresse il desiderio della popolazione slovena di godere permanentemente i benefici dell'istituzione. Il Duce accogliendo la proposta ha disposto che l'autotreno sanitario restesse a disposizione della nuova Provincia d'Italia.

La notizia del generoso provvedimento ha suscitato nella popolazione vivissima e commossa gratitudine.

Riuscito attacco contro un convoglio inglese a Tobruk

Quattro piroscafi distrutti, un incrociatore colpito

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

»Nell'Africa settentrionale, durante un'azione di elementi esploranti sul fronte di Tobruk, sono state catturate armi automatiche anticarro. Velivoli italiani e tedeschi hanno bombardato in piechiate navi nemiche nel porto di Tobruk: quattro piroscafi per un complesso di undiecimila tonnellate sono stati affondati; un incrociatore è stato colpito e gravemente danneggiato.

Nostre formazioni aeree hanno ripetutamente bombardato e mitragliato obiettivi militari dell'isola di Creta.

Nell'Africa orientale, regione Galla e Sidamo, le nostre truppe hanno sostenuto vittoriosi scontri sulla sinistra dell'Omo. (Stefani.)

Roma, 27. maggio. Notizie di nuovi episodi di guerra sul fronte cirenaico confermano l'attività

dinamica, svolta colà dalle nostre truppe in stretta e armonica collaborazione coi reparti germanici che le fiancheggiano. In ogni settore di quello scacchiere le forze dell'Asse esercitano quotidianamente il loro mordente sull'avversario, mantenendolo in uno stato di inquietudine ed allarme, che indubbiamente influisce sulla sua efficienza morale e materiale.

Nel settore di Tobruk l'azione delle nostre pattuglie è stata egualmente proficua. L'operazione più importante della giornata è stata compiuta sul forte della piazzaforte e sulle acque circostanti per opera dei piacenti e degli stukas. La nostra ricognizione aveva avvistato una formazione navale avversaria, formata da alcuni piroscafi scortati da numerose navi da guerra: incrociatori e cacciatorpediniere. Giunse come un turbine l'attacco dei nostri a sconvolgere tutto con una tempesta densa e precisa di bombe di grosso calibro. Quando ebbe termine l'attacco ed i bombardieri iniziarono il ritorno, poté constatare che quattro navi da trasporto, centrate in pieno, affondavano rapidamente con tutto il loro carico. Anche le navi da guerra di scorta avevano avuto la loro parte nella fulminea aggressione ed un incrociatore, colpito a poppa da una bomba di grosso calibro, mostrava in modo evidente di trovarsi in critiche condizioni.

Sul fronte sud est dell'impero da qualche giorno la lotta si è impegnata accanita nella regione del fiume Omo e negli altri settori; forze terrestri ed aeree dell'avversario premono ed inalzano, ma la difesa regge manovra a scatti controffensivi

che rallentano la spinta nemica, mentre la difesa si rinnova sempre su successive posizioni con la stessa tenacia e risolutezza. Anche sul fronte ovest sono in corso operazioni per concentrare e consolidare la resistenza. Durare: tale è il compito dei nostri soldati di laggiù.

Tržaški škof Visokemu Komisarju

Ekse Visoki Komisar je od tržaškega škofa, ki je zdaj v Rimu, kjer je bil sprejet pri Sv. očetu, dobil naslednjo brzojavko

»Tu sem zvedel, da ste imenovani za Visokega Komisarja in vam izražam iskrene čestitke in tople želje za Vaše visoko in delikatno poslanstvo. Sprejmite moj prisrčni pozdrav. — Santin škof.«

Il vescovo di Trieste all'Alto Commissario

All'Alto Commissario è giunto il seguente telegramma dal Vescovo di Trieste, che si trova attualmente a Roma dove è stato ricevuto dal Santo Padre:

»Apprendo che Vostra nomina Alto Commissario è formulo sincere felicitazioni e fervidi auguri per la Vostra alta e delicata missione. Gradite il mio cordiale saluto. — Santin Vescovo.«

Una visita dell'Alto Commissario all'ospedale di Lubiana

Lubiana, 27. maggio. L'Alto Commissario Eca. Grazioli ha ieri compiuto un lungo sopralluogo agli impianti dell'ospedale civico di Lubiana allo scopo di accertarne i bisogni date le sue gravi deficienze generali e particolari. L'Alto Commissario si è intrattenuto presso molti ammalati rivolgendo loro parole di conforto e distribuendo sussidi ai più bisognosi. Tra i lavori cui dovrà essere data immediata esecuzione, figurano quelli per l'ampliamento del reparto chirurgico mentre con tutta urgenza dovrà sorgere un padiglione per tubercolotici il primo della provincia di Lubiana.

Italijanski poslanik Cicconardi je obiskal bolnega finskega maršala Mannerheima, junaka iz lanske vojne ter se z njim prisrčno pogovarjal.

Svedska narodna manjšina na Finskem zahteva upravno avtonomijo za svoje občine, volivno preosnovno za prebivalce svedske narodnosti ter možnost, da bi se Svedi lahko neposredno pogajali s Finci, katere so v njihove kraje preselili iz zasedene Karelije, za odkodnino, če bi se rajši preselili v čisto finske kraje.

Od začetka vojne v Grčiji je izginilo 2200 Novozelancev. Večina jih je ujetih, je sporočil novozelandski ministerski predsednik Frazer iz Egipta.

Bitka za Kreta še ni končana, toda vsi vemo, kaj pomenijo v nemškem uradnem vojnem poročilu besede »operacije se nadaljujejo po določenih načrtih«, piše nemški dnevnik »Münchener Neueste Nachrichten« v daljšem članku o pomenu bojev na Kreti.

Dosedanji finski poslanik v Moskvi, Paasikivi, je odstopil. Nadomestil ga bo minister Siinen.

Bolgarska zbornica je odobrila zakonski načrt glede izrednih izdatkov v znesku 3 in pol milijarde levov. Izdatke narekujejo potrebe pokrajin, ki si jih je Bolgarija v sedanji vojni priključila. Zaradi finančnega položaja države ne bodo tega denarja dobili z novimi davki, temveč z notranjimi posojili.

Nemiri v Bombayu

Kabul, 27. maja. s. Neredi v Indiji so zavzeli že takšen obseg, da jih je treba smatrati za zelo težke. V Bombayu se je po nekaj mirnih nočeh v nedeljo spet pojavila uporniška agitacija, ki je povzročila hud spopad v najbolj obljubljenem muslimanskem delu mesta. Trije ljudje so bili ubiti od strelnega orožja, več pa ranjenih. Močan poseg britanske policije ni mogel popraviti težkega položaja. Demonstranti so zanesli več skladišč. Okrog 500 ljudi je bilo aretiranih. Policija ni mogla sama obvladati bojišča, pa je zato dobila ojačenje v britanskih četah. Manifestanti so napadli glavno sprehajališče Bombay. V začetku spopada je bilo 20 ljudi ubitih, mnogo pa ranjenih. Ostrost, s katero je angleška policija nastopila, je še bolj razburila muslimane. Razglas, ki ga je izdala angleška vlada, ni imel pričakovanega učinka. V Bombayu Angleži ne morejo zatreči uporniškega gibanja, ki se je že globoko vkoreninilo tudi med muslimani.

Duce je podelil Ljubljani sanitarno avtokolono

Sanitarna kolona, ki je prišla pred tedni v Ljubljano bo ostala za trajno v Ljubljanski pokrajini, kakor je to odločil sam Duce. Prebivalstvo vse Pokrajine bo to odredbo z veseljem sprejelo. ob zadnjem obisku Vis. Komisarja E. Grazioli je pri Duceju je ta izrazil željo našega prebivalstva, da bi ostala sanitarna kolona za trajno v Ljubljanski pokrajini, kar bo v veliko dobro nam vsem. Duce je želji ustregel in odredil, da ta kolona ostane za trajno med nami. S tem je Duce znova pokazal veliko razumevanje za Ljubljansko pokrajino.

Kako velikega pomena je taka sanitarna kolona pove že dejstvo, da so zdravniki v par tednih pregledali 10.000 šolskih otrok. Na svojih pregledih je kolona nabrala dragoceno spoznanja naših zdravstvenih razmer. Vsekakor bo sanitarna kolona za naše kraje zelo velikega pomena in smo Duceju za njegovo odredbo hvaležni.

Značaj in okoliščine divje bitke za otok Kreto

Rim, 27. maja. s. Bitka za posest otoka Krete je še vedno v vsem razvoju, ne da bi bilo mogoče v zadnjih dneh zaznamovati posebne dogodke. Močne posadke po otoku se zagrizeno bore, opirajoč se na ozemlje, ki je po mnogih predelih neprehodno, in na vojaške naprave, ki so jih uredili v dolgih mesecih Angleži, ker so se dobro zavedali, kaj bi mogla pomeniti izguba nekaterih odločilnih postojank.

Po drugi strani napadajoče sile metodično razvijajo svoj načrt ter utrjujejo pridobljene postojanke, zraven pa sistematično uničujejo sovražnikove naprave. Ko pribijajo vedno nova ojačenja, pa italijanska in nemška letala z neumljeno vztrajnostjo tolčejo ozemlje, ki ga še imajo Angleži in Grki v oblasti. Zaradi pomembnosti postojanke, ki zdaj zanj gre, ter zaradi dolgih in temeljitih priprav, ki so jih izvedli branilci, zaradi zapletenih nalog, kam namestiti napadajoče čete, zaradi vsega tega ni bilo mogoče in ni mogoče napovedovati

Dar ljubljanskemu vseučilišču

Bologna, 27. maja. s. Družba za domačo zgodovino Emilie in Romagne je na svojem obnem zboru sprejela predlog predsednika prof. Ducatija ter sklenila podariti vse svoje izdaje, ki so se začele leta 1861, ljubljanskemu vseučilišču, da bi tako postale vedno tesnejše zveze med novo pokrajino ter med italijanskim narodom in italijansko omiko.

Omaggio all'Università di Lubiana

Bologna 27. maggio. La Deputazione di storia patria dell'Emilia e Romagna in una sua adunata generale accogliendo la proposta del presidente prof. Porcile Ducati ha deciso di fare omaggio delle proprie pubblicazioni che hanno avuto inizio nel 1861, all'Università di Lubiana allo scopo di rendere sempre più intimi i legami tra la nuova Provincia e la nazione e la cultura italiana.

Silovit požar na Finskem

Helsinki, 27. maja. s. Strahovit požar, ki je izbruhnil v kraju Tiistenioki in Toparimareki je povzročil škodo za deset milijonov finskih mark. Zgorelo je okoli 100 ljudi, veliko poslopij in živeža.

Romunski minister za narodno gospodarstvo, general Potopeanu, je odstopil. Na njegovo mesto je bil poklican glavni ravnatelj petrolejske družbe »Concordia« dr. Marinescu. Sprememba v ministru bo prinesla temeljito preosnovno romunskega narodnega gospodarstva.

Izjave bivšega grškega kralja po begu s Krete

Istanbul, 27. maja. s. Včeraj zjutraj je v glavni stan generala Wavella v Kairo prišlo poročilo generala Freyberga, poveljnika obrambe na otoku Kreti. Poročilo razodeva vedno resnejši razvoj položaja na otoku.

Brzojavke iz različnih virov pravijo, da je kralj Jurij, ki je dospel v Kairo, povedal v svoji poslanici, da je moral oditi s Krete, ker so se nemški padalci predvsem skušali polastiti njegove osebe in pa članov grške vlade. Nemški vojaki so že v torek zjutraj pristajali nekaj metrov od kraljevega bivališča ter ga takoj napadali. Posredovanje angleških čet je dovolje-

nagle osvojitve otoka. V vojni ni nič lahko, ker se nič ne naredi na hitro roko. Trud, ki ga je treba prestati, je vedno v enakem sorazmerju s pomembnostjo cilja, ki ga je treba doseči. Zato bi tudi v tem primeru kakršna koli nepotrpežljivost ne bila na mestu.

Nemško poročilo o izgubah angleške mornarice pri boju za Kreta

Berlin, 26. maja. Rj. Poročilo nemškega vrhovnega poveljstva se glasi:

V boju za Kreta je nemško letalstvo, kakor je bilo že objavljeno s posebnim poročilom, doseglo izredne uspehe proti angleškemu sredozemskemu brodomu. Povzemajoč v celoti dosedanja poročila, so samo nemška letala v času od 20. maja potopila sedem sovražnih križark ali bojnih križark in osem rušilcev in eno podmornico ter pet hitrih čolnov. Z zadetki v polno so bile ena bojna ladja, številne križarke in rušilce hudo poškodovane.

Italijanske pomorske in letalske sile so v istem času potopile štiri sovražne križarke in poškodovale mnogo drugih pomorskih edinic.

Tako je angleško pomorsko gospodarstvo v vzhodnem delu Sredozemskega morja z odličnim sodelovanjem pomorskih in letalskih sil zavzemal- skih osiženih držav doživelo hude izgube.

Na otoku Kreti se nadaljujejo boji tamkajšnjih letalskih oddelkov in vojske s stalnim dovažanjem okrepitev še naprej uspešno. Oddelki nemških letal so tudi včeraj uspešno posegli v boje

Dichiarazioni del ex-re greco dopo la fuga da Creta

Istanbul, 26. maggio. Stamane è giunto al gran quartiere generale del generale Wavell al Cairo un rapporto del generale Freyberg, comandante della difesa dell'isola di Creta, in cui è fatto rilevare lo sviluppo sempre più grave che assume la situazione nell'isola. Telegrammi di varie fonti dicono che re Giorgio nel raggiungere il Cairo ha dichiarato in un messaggio che egli è stato indotto alla partenza perché i paracadutisti tedeschi intendevano su ogni altra cosa di impadronirsi della sua persona e dei membri del governo greco. Infatti già martedì mattina soldati germanici atterravano a poche centinaia di metri dalla residenza reale e l'attaccavano immediatamente. L'intervento delle truppe inglesi consentiva di respingere l'assalto. Più tardi però una seconda ondata di paracadutisti riusciva a stabilire un cuneo

tra le truppe inglesi e quelle che difendevano la residenza reale. A gran fatica il re ed i membri del governo potevano rifugiarsi sulle montagne vicine. In queste condizioni il generale Freyberg ha chiesto al sovrano che abbandonasse l'isola dato che le operazioni militari eran ostacolate dalla sua presenza. Ciò ha indotto il Re a piegarsi alla necessità e ad abbandonare l'isola di Creta pur conservando — egli dice con ridicolo ottimismo — piena fiducia in una favorevole evoluzione degli avvenimenti.

Kaj bo storila Amerika

Rim, 27. maja. s. »Popolo di Roma« piše o zadnjih svarihih, ki jih je dobila Amerika ter se sprašuje ali bo Roosevelt poslušal klice iz tistega dela ameriške javnosti, ki je proti vmešavanju v vojno ter resne opomine admirala Raederja in japonskega mornariškega ministra, ali pa bo popustil svojim čustvom in zameram ter se dal vplivati po judovski bogataški tolpi, katere igra toliko vlogo v njegovi državi. Sedanja ura je za Združene države resna. Amerika se lahko pridruži Angliji, ki je v zadnjih vzdihih, čeprav ne bi v ničemer mogla spremeniti njene usode. Lahko pa bi Angliji storila veliko uslugo, če bi ji dala razumeti, da ji noče na pomoč, ter bi ji s tem preprečila nadaljevati odpor, ki je prav tako krvav, kakor drag in nekoristen.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Spremembe evropskega zemljevida po letu 1918

Od osmih vzhodnih držav, ki so nastale po letu 1918, jih je sedem izginilo, ostala je samo še Finska, ki pa je okrnjena

Milanski »Corriere della Sera« prinaša v svoji nedeljski številki dolga članek pod naslovom »Veliki hrvaški kraljic« z naslednjim zanimivim uvodom:

V dobi pred svetovno vojno je nastalo na Balkanu pet suverenih držav, poslednja med njimi — Albanija — leta 1913. In to ni bilo nič drugega, kot začetek velikih sprememb. Pogodbe, sklenjene po letu 1918 so delovale na zahodu čisto drugače kot na Vzhodu. Na Zahodu so na nekaterih točkah popravili dotedanje meje, toda ti popravki niso bili revolucionarnega značaja. Albanija in Lorraine sta bili priključeni Franciji, Tridentinska pokrajina z Zgornjo Adižo ter Trst in Istra pa Italiji. To so bile zelo važne spremembe. Eupen in Malmédy sta predstavljala le nekako popravo meje.

Na Vzhodu pa so mirovne pogodbe ustanovile oziroma poklicale v življenje nič manj kot osem suverenih držav: Finsko, Estonijo, Letonsko, Litvo, Poljsko, Češkoslovaško, Republiko Avstrijo in Jugoslavijo. Slednja je nastala iz dveh prejšnjih držav: Srbije in Črne gore. Romunija si je podvojila svoje ozemlje, Madžarska pa je bila okrnjena na eno tretjino.

Zdaj pa se je v manj kot dveh letih politični zemljevid Evrope spremenil. Od petih držav, ki so obstajale pred letom 1914, je ena izginila. Bila je to Srbija. Albanija se je združila z Italijo. Od osmih držav, ki so nastale po letu 1918, jih je sedem izginilo, edina, ki je še preostala, je Finska, ki pa je bila okrnjena. Romunija je izgubila dober del ozemlja, ki si ga je bila pridobila, Madžarska pa je spet dobila nazaj večino ozemlja, ki ga je bila izgubila.

Na kratko rečeno, Vzhodna Evropa — in zlasti še jugovzhodna Evropa — je bila več kot eno stoletje takorekoč v tekočem stanju.

Evropska vrata

Razlog za takšno stanje v Podonavju je treba iskati v zemljepisnem položaju. Podonavje so vrata Evrope. In neposredno za temi vrati se razprostira travnata stepa, široka pot, ki drži iz ogromne zaloge narodov, iz Azije. In po tej poti so od nekdaj prihajale na konjih trume Azijskih, lačne in krvočrne, da bi si osvojile zemljo in nagrabile plena. Vse do novejših časov ni nikdar preteklo niti eno stoletje, da ne bi bilo takšnega vdora. Prihrumeli so Skiti, Sarmati, Huni, Avari, Bolgari, zahodni Turki, Madžari, Pečenegi, Kumanji, Mongoli, osmanlijski Turki — vsi ti so se vrstili drug za drugim po široki cesti, ki drži iz Azije. Ti vdori so prinesli Podonavju svojstven značaj. Ljudstva, ki so pridrla tja, so bila nomadska in zelo bojevit. Krotila so nekatere domače narode in ustanovljala imperije, ki so bili več kot nacionalni, čeprav so bili včasih sestavljeni iz celega ducata narodnosti. Organizirale so se skupine upornikov ob robovih te ravnine, kjer so jim gozdovi in hribi omogočali obrambo. Sila, ki bi bila dovolj močna, da bi razširila svoje delovanje do tja, je lahko spravila pod svojo oblast ljudstva, ki so bežala pred novimi osvajevalci. Ščitila je ta

ljudstva ter je zahtevala v zameno podložnost. S tem je hotela postati tudi sama kot osvajalec več kot nacionalna. Rusija je postala vesela kot predstraža proti Mongolom, Avstrija pa kot predstraža proti Turkom.

Ko je mongolska sila izginila, je velika Rusija prevzela njeno mesto in preplavila vse manjše narodnosti. Usoda Avstrije je bila drugačna. Turška nevarnost ni nehala do XVII. stoletja in v tistem času Avstrija ni imela za seboj velikega germanskega bloka. Ostala je manj narodnostna država in so jo uničila stremjenja malih narodov po neodvisnosti.

Med narodi, ki so v srednjem veku prišli na področje Podonavja, pa so bili tudi Hrvatji.

Leta 852 prvič ime »Hrvat«

Poročilo italijanskega lista »Corriere della Sera« se nato podrobno bavi s hrvaško zgodovino od prvih časov do danes, ter med drugim pripominja, da se v zgodovini prvič omenja ime »Hrvat« v neki Trpimirski listini, ki nosi letnico 852. Ta Trpimir je bil tudi prvi hrvaški vladar. Vladal je od leta 845 do 864. Sledil so mu nato Krešimir, Miroslav, Trpimir, Branimir in drugi. Prvi, ki je nosil naslov »hrvaškega kralja« pa je bil Tomislav in ga je kot takšnega priznal tudi rimski papež. Nato podaja omenjeni italijanski list poznejšo zgodovino Hrvatov do najnovejše dobe ter svoj članek zaključuje:

In od tedaj (po svetovni vojni) je preteklo spet nekaj več kot 20 let — trenutek v zgodovini narodov. Jugoslavija je izginila, vstalo je znova hrvaško kraljestvo, princ iz Savojske Vladeške Hise pa je prevzel kromo Zvonimirovev.

Iz smodnišnic so nastale tovarne za celulozo

50 letnica nemških tovarn, v katerih so po svetovni vojni začeli izdelovati umetno volno

Podjetja prejšnjih smodnišnic v Köln-Rottweilu, ki so se leta 1926 združila pod imenom »I. G. Farben«, so lani obhajala 50 letnico svojega uspešnega delovanja. Leta 1890. sta se dve največji nemški tovarni za smodnik združili in sta od tedaj dalje nosili skupno ime. Obe tovarni sta bili že tedaj svetovno znani, saj so v njih izdelovali tudi že smodnik za topove. To je veljalo za nekaj najdovršenejšega, za največjo popolnost, ki jo je mogoče doseči z mešanjem oglja, žvepla in solitra. V Rottweilu so poleg tega prvi iznašli za vojsko uporabni smodnik na podlagi nitroceluloze, t. j. smodnik, ki gori brez dima. Omogočil je uvedbo puške malega kalibra. S tem se je začela v ogromnih množinah uporaba nitroceluloznega smodnika. Po združitvi tovarn Köln-Rottweil se je preneslo težišče vsega obratovanja na izdelavo smodnika za puške in na praktično stran izumov Šveda No-

bela. S tem pa je bilo konec 600 letnega gospodarstva črnega smodnika. Prišel je na vrsto nitrocelulozni smodnik, ki ga je v vojni uporabljala pehota, pri topništvu pa so začeli uporabljati nitro-glicerinski smodnik.

Številna velika naročila iz drugih držav so pomenila brez dvoma veliko priznanje za te smodnišnice. Pred svetovno vojno leta 1914. so bile te tovarne dograjene že v takšnem obsegu, da so lahko pokrile tri četrtine potreb nemške vojske. Ker so naročila postajala čedalje večja, so naslednjega leta zgradili smodnišnico še v Premnitzu. Tudi ta tovarna je v svojem nadaljnjem razvoju dobila in opravljala svoje posebne naloge in posledice tega se vsaj v neki meri poznajo še danes.

Ko so po končani svetovni vojni zavezniški zahtevali, da se morajo te nemške tovarniške naprave porušiti, je bilo pač treba pomisliti tudi na to, kje bodo odšli delavci kaj zaslužili. V Rottweilu so namesto smodnika začeli izdelovati umetno svilo, v Premnitzu pa neko drugo vrsto umetnega vlakna, ki je še danes izredno znamenito. Izdelovali so tu začeli celulozo, imenovano »viscose«, ki je postavila nekaj temelj sedanje nemške neodvisnosti, kar se tiče uvoza teh vrst surovin. O pravem času so tu spoznali, kako velike važnosti je proizvodnja celuloze in prav to je bilo tudi vzrok, zakaj so tako pospešili graditev te vrste tovarn.

Novi slovaški poslanik v Zagrebu Karel Murgas je v soboto izročil svoja pooblastila v roke dr. Ante Pavelića. Izročitev poverilnic je bila zelo slovesna.

Švedska trgovska mornarica v številkah

Po zadnjih številčnih podatkih, ki jih navaja »Agencia del Mare«, šteje sedanja švedska trgovska mornarica 1238 ladij s skupno 1.581.919 tonami. Od teh je 807 parnikov z 839.626 tonami, 424 motornih ladij s 737.494 tonami in 7 hitrih jadrnic s skupno 4799 tonami. Sedanja vojna pa je tudi trgovskemu brodogradu te severne države zadala hud udarec, če ne drugače, pa vsaj s tem, da mu je zaprla poti v svet in nazaj, zaradi česar morajo švedske trgovske ladje počivati v domačih, deloma pa tudi v tujih pristaniščih, odkoder ne morejo več svobodno po svojih trgovskih poteh. Po zanesljivih podatkih je zdaj 750.000 ton švedskih trgovskih ladij zurnaj zaporne črte čez Severno

morje. Pomorska zapore je kriva, da se te ladje ne morejo vrniti v domače vode. Trgovsko brodogradnjo, ki je ostalo znotraj zapornega pasu, doma, tvorijo povečini parniki, kar je s švedskega stališča zelo ugodno, kajti Švedska trpi veliko pomanjkanje tekočega goriva, medtem ko ima premoga zadostne količine na razpolago.

Ameriški listi poročajo, da angleške čete z vso naglico utrjujejo vojaške postojanke na otoku Cipru. Po sodbi ameriškega tiska je to dokaz za resni položaj na otoku Kreti.

Iz Haife poročajo, da je kakih sto Amerikancev in Angležev, med katerimi je precej profesorjev in akademikov z vseučilišča v Beyrouthu, prispelo iz Libanona v Palestino.

Argentina ima že 13.318.320 ljudi

Po številčnih podatkih, ki so bili zbrani na podlagi zadnjega ljudskega štetja v Argentini, je imela ta dežela na dan 31. decembra lanskega leta 13.318.320 prebivalcev. Če to število primerjamo z ono iz prejšnjega leta, vidimo, da se je število ljudi v Argentini v enem letu povečalo za 186.041, kar je vsekakor precej. Tudi argentinska prestolnica Buenos Aires hitro množi svoje prebivalstvo. 1. januarja letos so v tem mestu že našli 2.386.103 ljudi.

morje. Pomorska zapore je kriva, da se te ladje ne morejo vrniti v domače vode. Trgovsko brodogradnjo, ki je ostalo znotraj zapornega pasu, doma, tvorijo povečini parniki, kar je s švedskega stališča zelo ugodno, kajti Švedska trpi veliko pomanjkanje tekočega goriva, medtem ko ima premoga zadostne količine na razpolago.

Ameriški listi poročajo, da angleške čete z vso naglico utrjujejo vojaške postojanke na otoku Cipru. Po sodbi ameriškega tiska je to dokaz za resni položaj na otoku Kreti.

Iz Haife poročajo, da je kakih sto Amerikancev in Angležev, med katerimi je precej profesorjev in akademikov z vseučilišča v Beyrouthu, prispelo iz Libanona v Palestino.

Maršal Italo Balbo:

Italijanski roji nad svetom

Stormi d'Italia sul mondo

Tudi let proti Južni Ameriki je bil zelo važen. Nekaj posameznih letalcev ga je že dopolnilo, toda po kosih, čez otoke. Meseca januarja 1929 Mermoz, pilot »Latécoereja« se ni bil končal svojega leta od obale do obale, ne da bi se bil ustavil na kakem vmesnem otoku.

Poskusiti tak polet z oddelkom vodnih letal je nudilo velikansko zanimivost. Samo narava takega dela je bila drugačna. Nekaj drugega je bil posamični let, nekaj drugega pa bi bil let v množici. In to ne samo s tehničnega stališča in s stališča discipline, pač pa zlasti s političnega in vojaškega gledišča.

Prepričani smo lahko bili, da bi prelet Oceana v skupini zelo odmeval po Ameriki, zlasti v Severni, kjer take polete gledajo s posebnega zrišča: z zrišča nove vezi z Evropo, kakor korak naprej proti koncu ameriške osamljenosti. Da je nova celina osamljena tudi v zraku, to prepričanje so smatrali za končano tisti dan, ko je prvi stroj zmagovito preletel morje. Kaj bi se zgodilo v nekaj letih sprčo neizogibnega razvoja svetovnega letalstva?

Vsak nov polet se zdi, da vrže pretenek most med Evropo in Ameriko, enega tistih mostov, po katerih v neraziskanih pokrajinah more iti en sam človek ali kvečjemu človek za človekom. Toda kadar bi po tem idealnem mostu šle desetine in desetine ljudi, kakor si je zamisljal moj načrt, kakšno ogromno in docela novo zanimanje bi bila vzbudila letalska zveza med Evropo in Ameriko! Tudi največji dvomljivci bi se prepričali, da letalstvo prevrača zamisli, ki smo si jih ustvarili o svetu, o njegovih trgovini in o njegovih razdaljah, ter da odpira neslutena obzorja.

Potovanje na parniku »Conte Grande« se je končalo s tem

pogledom v bodočnost, ki je vseboval mnogo pobud za našo domišljijo in ki ni bil brez stvarnih verjetnosti... za uresničenje.

2.

Gnezdo orličev

Kako je delala šolska skupina v Orbetellu?

Vsa okolica vodnega letališča je obdana z velikim zidom, poroščvom za vzorno in prostovoljno ločitev od sveta. Brž smo se dogovorili, da bodo neporočeni in oženjeni prešli ta zid samo vsakih petnajst dni. Ta edini izhod smo bašako imenovali »medelja v petnajstih dneh«.

Spored učenja je vseboval, to lahko rečemo, vso vrsto natančnih znanosti, ki jih je mogoče uporabljati pri aeronavtiki: računstvo, zvezdoslovje, navigacijo, zemljepis, prirodoslovje itd. Podpolkovnik Biondi je s pomočjo profesorja Simeona vodil teoretične nauke. Zvezana z njimi je bila praktična šola, ki so jo sestavljali poskusi letenja, odleti s težkim bremenom, letenje v skupini z vsem tovorom, letalske vaje podnevi, nočne vaje, odleti in pristajanja na širokem morju in na razburkanem morju, radio-brzjavne zveze med strojem in strojem, poveljevanje na daljavo ter zveza med vodnimi letali in spremljevalnimi ladnjami.

Šola je delala popolno. Ko je potolkel svoje rekorde, je poveljnik Maddalena dejansko prevzel njeno vodstvo. Šola je bila tako rekoč odraz moralnih vrlin tega častnika, tako znanih in vidnih, da je treba, če hočemo spomniti na njihovo izrednost, samo skromne omembe: nisi mogel želeči večje in vrednejše pohvale, kakor je bila tista, ki jo uspehi šole v Orbetellu izražajo sami od sebe. Bilo je dvanajst mesecev duhovnega trpinčenja ter telesnih naporov, skoraj samostanskega reda in zagona, o katerem bi lahko rekli, da je mističen, dvanajst mesecev, katerim so mogle kljubovati samo izredne narave, kakršne so se pokazale pri pilotih, določenih za atlantski let.

Okoli junija so se začeli nočni poskusi v skupini nad Tiren-skim morjem. Bili so dolgi in težavni poleti v srcu noči, ko

so vode pogosto burkali viharji, kakršne že od starodavnih dni pozna Vergilovo morje. Nehvaležni napor, hude nevarnosti, vprašanja, ki so se pogosto zdeli neresljiva za vzdrževanje skupine in reda v letu. Toda utrudljivi poskus se je končal, ne da bi bil kak nesrečen dogodek vznemiril strnjeno delo v šoli. V juliju se je dalo misliti, da so priprave dosegle višek. Zelo sem hrepenel, da bi bil blizu svojim bodočim tovarišem pri letu. Hotel sem jih videti pri delu nad morjem. Niso mi več zadostovali kratki obiski in pripovedi drugih. Hotel sem videti oddelek v letu.

Zato sem se okoristil s kratko dobo poletnega dopusta, da bi spravil v sklad svojo neukrotljivo željo po svobodnih obzorjih in po čistem zraku z namenom, da se približam šoli v Orbetellu, ne da bi preveč bodel v oči.

Koliko ljudi je tiste mesece šlo čisto blizu zaprtega ograjka okoli vodnega pristanišča, ne da bi bili samo slutili veličino dela, ki se je pripravljalo. Za podrobnosti nameravanega koraka niso vedeli niti letalski častniki, razen tistih malo, ki jim je bilo znano zaradi službene dolžnosti.

Neki tuji list je o tem govoril poleti, toda vlada je poročilo lahko zanikala z objavo, v kateri je bila ugankarska mlačnost več kakor opravičena. Objava je dejala, da ni za polet ali za jesen nameravan noben italijanski polet. Zares. Polet se je pripravil za zimo...

Uredil sem torej tabor v borovju, ki se razteza po tirenskem obrežju od Viareggia do Forte dei Marmi.

Še nikdar ni bilo v Italiji videti česa takega: minister, ki razpenja šotore na prostem pod dežniki obmorskih borovcev in živi skoraj kakor pračlovek na obrežju! Zakaj neki se ni ustavil v salonski suknji in cilindru, z obširnimi dolgim spremstvom ter črnih sukenj, v katerem od tolikih mednarodnih hotelov, ki jih v poletnih mesecih obljduje dolgočasnost bogatejših razredov, razkazovalna norost morskih psov in žensko ljubimkanje, v največjo radost in dobiček švicarskih ali italijanskih lastnikov.

(Nadaljevanje sledi.)